

WPROWADZENIE

Postępowania karne prowadzone przez prokuratury wojskowe w sprawach podejrzenia popełnienia przestępstw złożenia niezgodnych z prawdą oświadczeń lub wyjaśnień w procesie weryfikacji

Ustawodawca akceptując propozycję likwidacji Wojskowych Służb Informacyjnych i utworzenia nowych służb wywiadu i kontrwywiadu wojskowego określił jej zasady w stosunku do kadr WSI. Każdy żołnierz i pracownik WSI oraz wojskowych jednostek organizacyjnych realizujących zadania w zakresie wywiadu i kontrwywiadu wojskowego przed powstaniem WSI (zwanymi dalej „poprzedniczkami WSI”), **musiał** poddać się weryfikacji, **jeśli chciał** służyć lub pracować w nowotworzonych służbach. Przyjęcie do nowych służb **nie było** uzależnione od wyniku weryfikacji – ustawa nie zakazuje przyjęcia do nowych służb osób, które uzyskały negatywny wynik weryfikacji. Ponadto ustawodawca dał **możliwość** poddania się weryfikacji każdemu żołnierzowi i pracownikowi WSI oraz poprzedniczek WSI, który nie wyrażał chęci służby lub pracy w nowych służbach. Decyzja poddania się weryfikacji była indywidualnym wyborem każdej osoby. Można powiedzieć, że weryfikacja żołnierza i pracownika miała być czymś w rodzaju akredytacji jego służby lub pracy przeprowadzanej przez Komisję Weryfikacyjną powołaną przez Prezydenta i Prezesa Rady Ministrów RP, a jej wynik miał być certyfikatem jego „przyzwoitości” albo „nieprzyzwoitości” – potwierdzeniem jego przydatności w wolnej Polsce.

W związku z powagą przedsięwzięcia weryfikacji kadr WSI, ustawodawca precyzyjnie określił zasady weryfikacji oraz zdefiniował jednoznaczną procedurę weryfikacyjną, zgodną z elementarnymi zasadami moralnymi – osoby, które złożyły oświadczenia weryfikacyjne niezgodne z prawdą, ponoszą odpowiedzialność karną, po wykorzystaniu możliwości obrony przed Komisją Weryfikacyjną, następnie przed prokuraturą i w końcu przed sądem karnym. Dlatego też ustawodawca szczegółowo określił obowiązki i prawa weryfikujących i weryfikowanych, aby profesjonalnie rozstrzygać sytuacje konfliktowe, czyniąc następujące zapisy:

- „W przypadku powstania wątpliwości co do zgodności oświadczenia z prawdą. Komisja Weryfikacyjna informuje o tym osobę, która złożyła oświadczenie, a także informuje o możliwości złożenia wyjaśnień. W toku składania wyjaśnień Komisja Weryfikacyjna może zadawać pytania dotyczące przebiegu służby lub pracy, w tym postępowań prowadzonych z udziałem danej osoby. Z czynności złożenia wyjaśnień sporządza się protokół.” (art. 63 ust. 4 ustawy – Dz. U 2006 Nr 104 poz. 711 z późn. zm).
- „Wątpliwości co do zgodności oświadczenia z prawdą zespół może wyjaśnić także wysłuchując inne osoby niż określone w ust. 4, jeżeli wyrażą one zgodę na złożenie wyjaśnień.” (art. 63 ust. 4a ustawy).
- § 6 – § 14 Rozporządzenia Prezesa RM z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie trybu działania Komisji Weryfikacyjnej powołanej w związku z likwidacją Wojskowych Służb Informacyjnych (Dz. U. 2006 Nr 135 poz. 953).

Należy podkreślić, że poddanie się weryfikacji zostało obwarowane odpowiedzialnością karną w przypadku składania niezgodnych z prawdą oświadczeń lub wyjaśnień w procesie weryfikacji, przez następujące zapisy w ustawie:

- „Kto w oświadczeniach, o których mowa w art. 67 ust. 1 lub 3, oświadczył nieprawdę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.” (art. 79).
- „Kto w wyjaśnieniach, o których mowa w art. 63 ust. 4 i 4a, oświadczył nieprawdę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.” (art. 79a).

Nie bez znaczenia, jeśli chodzi o odpowiedzialność karną, jest fakt, że do dnia rozpoczęcia obowiązywania zmian w ustawie, które zostały uchwalone 14 grudnia 2006 r., tj. do dnia 1 lutego 2007 r. (wyłącznie), żadna osoba nie ponosiła odpowiedzialności karnej za podawanie niezgodnych z prawdą informacji w czasie składania wyjaśnień przed Komisją Weryfikacyjną, co wynika z powyższych zapisów.

Weryfikacji poddało się łącznie **2179** żołnierzy i pracowników WSI, w tym 2170 osób wyrażających chęć służby lub pracy w nowych służbach i 9 osób nie wyrażających takiej chęci.

Złożenie oświadczeń weryfikacyjnych, szczególnie dla osób nieubiegających się o przyjęcie do nowych służb, **było wyrazem ich zaufania** do organów państwa i jego urzędników, ze strony których mieli prawo oczekiwać profesjonalnie i uczciwie przeprowadzonej weryfikacji swojej służby lub pracy w WSI.

W czasie przeprowadzania weryfikacji Komisja Weryfikacyjna uznała, że część osób złożyła oświadczenia niezgodne z prawdą. Oficjalne wyniki przeprowadzania weryfikacji podane w dokumencie „Komunikat o wynikach prac Komisji Weryfikacyjnej” mówią, że wśród wszystkich zweryfikowanych oświadczeń złożonych przez zweryfikowane 1405 osoby, Komisja Weryfikacyjna stwierdziła **135** oświadczeń niezgodnych z prawdą (z naszych obliczeń wynika, iż złożyły je 135 osoby) oraz, że weryfikując oświadczenia niezwerfikowanych 774 osób Komisja Weryfikacyjna powzięła wątpliwości co do prawdziwości złożonych oświadczeń przez **179** osoby. Z naszych obliczeń wynika, że zdaniem Komisji Weryfikacyjnej łącznie **314** osób złożyło oświadczenia niezgodne z prawdą, co stanowi **14,41%** wszystkich osób, które poddały się weryfikacji.

Naczelna Prokuratura Wojskowa w czasie działalności Komisji Weryfikacyjnej otrzymała od dwóch jej przewodniczących łącznie **48 zawiadomień** o podejrzeniu popełnienia przestępstw złożenia oświadczeń niezgodnych z prawdą przez **48 żołnierzy i pracowników WSI**, którzy poddali się weryfikacji. Antoni Macierewicz złożył 4 zawiadomienia w okresie luty – marzec 2007 r. a Jan Olszewski złożył 44 zawiadomienia, w dniu 30 czerwca 2008 r. Stanowi to **2,2%** osób, które poddały się weryfikacji.

Analizując posiadane przez Stowarzyszenie informacje dotyczące sposobu przeprowadzania weryfikacji oraz jej oficjalnie podane wyniki, odpowiedzialnie stwierdzamy, że Komisja Weryfikacyjna wykonywała swoje obowiązki nieprofesjonalnie i niezgodnie z prawem, czego doświadczyli liczni weryfikowani żołnierze i pracownicy WSI, jak:

- Komisja Weryfikacyjna wybiórczo korzystała z dokumentów dotyczących weryfikowanych osób znajdujących się w zasobach archiwalnych, w tym z dokumentów IPN.
- Komisja Weryfikacyjna nie przestrzegała ustawowej procedury weryfikacyjnej:
 - nie informowała pisemnie (również ustnie) weryfikowanych osób o istniejących rozbieżnościach w złożonych oświadczeniach przed zapraszaniem ich na spotkanie;
 - nie umożliwiała weryfikowanym osobom złożenia wyjaśnień w przypadku istnienia rozbieżności w złożonych oświadczeniach;
 - nie sporządzała pisemnych stanowisk w przypadku przekonania, że weryfikowana osoba złożyła oświadczenia niezgodne z prawdą;
 - nie zamykała akt postępowania weryfikacyjnego po zakończeniu weryfikacji osoby;
 - nie zawiadamiała weryfikowanej osoby o wyniku weryfikacji;
 - zawiadamiając prokuraturę o popełnieniu przestępstwa przez osobę weryfikowaną, nie przesyłała wraz z zawiadomieniem uwierzytelnionej kserokopii akt postępowania weryfikacyjnej;
- Komisja Weryfikacyjna złożyła 48 zawiadomień do prokuratury wojskowej, a jej zdaniem 135 oświadczeń zweryfikowanych osób jest niezgodnych z prawdą, zaś co do prawdziwości oświadczeń 179 osób powzięła wątpliwości oraz przesyłała nazwiska tych osób Prezydentowi RP, Prezesowi RM, Szefowi SKW i Szefowi SWW, nie zawiadamiając o tym fakcie prokuratury.
- Komisja Weryfikacyjna nie prowadziła i nie korzystała z niejawnych akt postępowania weryfikacyjnego zgodnie z ustawą o ochronie informacji niejawnych.

Z powyższego wynika, że część członków Komisji Weryfikacyjnej oraz z jej przewodniczącymi nie wypełnili powierzonych im obowiązków – w jakim stopniu, zostawiamy do rozstrzygnięcia wymiarowi sprawiedliwości.

Szczegółowe informacje na temat śledztw prowadzonych przez prokuratury wojskowe w sprawach złożenia niezgodnych z prawdą oświadczeń lub wyjaśnień w procesie weryfikacji znajdują się w dokumentach zamieszczonych na Stronie Stowarzyszenia poniżej.